

Fagus sylvatica FK HALLANDSÅS E – bok FK HALLANDSÅS E

Välväxande frökälla avsedd främst för häckar, ett komplement till fk Gottåsa E

KORT VÄXTBESKRIVNING

Växtnamn: Fagus sylvatica FK HALLANDSÅS E – bok FK HALLANDSÅS E
Härdighet: Zon 1-3(4)
Växtsätt: Häckväxt med rak genomgående stam och god förgrening
Blad/grenar: Gröna blanka blad med gulbrun höstfärg
Växtplats: Sol-halvskugga. Gärna lerjord med god fuktighet
Användning: Utmärkt till häck
E-merit: Välväxande frökälla främst avsedd för häckar. Ett komplement till FK GOTTÅSA då det inte finns tillräckligt med bokollon av denna.
Ursprung: Gammalt skogsbestånd på Hallandsåsen, Laholms kommun

UTFÖRLIG VÄXTBESKRIVNING

Bakgrund/ursprung

Fler frökällor av välväxande boktyper behövs p g a att det ofta är brist på bokollon av FK GOTTÅSA E. Behovet av bokplantor är störst för användning som häckväxt.

Frökällan för FK HALLANDSÅS är belägen i naturreservatet Osbecks bokskogar i Laholms kommun. Området ligger på Hallandsåsens nordsluttning strax intill samhället Hasslov. Namnet kommer från Pehr Osbeck, lärjunge till Linné, som under andra halvan av 1700-talet dokumenterade traktens natur. Naturreservatet bildades 2008 och området ingår i EU's nätverk av skyddade områden, Natura 2000.

De äldsta träden i området är mer än 250 år och är bland de äldsta i landet. De är noggrant inventerade och är individuellt stämplade. Området där bokollon plockas är begränsat och omfattar 40-50 träd. Efter kontakt med Länsstyrelsen i Hallands län har tillstånd erhållits att plocka bokollon på platsen.

Jämförande försök

En utvärdering har gjorts där FK HALLANDSÅS jämförs FK GOTTÅSA E avseende tidpunkt för invintring respektive utsprickning. 10 häckplantor av vardera frökälla planterades ut på 3 platser; Splendor Plant (Jonstorp, Skåne), Hallbergs Plantskola (Nossebro, Västergötland) samt hos Tomas Lagerström (Västeråker, Uppsala). Bedömningar enligt utvärderingsmall gjordes mellan våren 2013 och våren 2015.

Resultaten visar att det finns en skillnad i växtrytm mellan frökällorna, FK HALLANDSÅS spricker ut tidigare och invintrar senare än FK GOTTÅSA E. Skillnaden i tidpunkt för utsprickning har i försöken varit 4-5 dagar. Samstämmigheten i tendensen i våravläsning (att FK HALLANDSÅS startar tidigare än FK GOTTÅSA) är tydlig mellan den sydliga provodlingen i Jonstorp och den nordliga i Västeråker utanför Uppsala.

Både tidigare knoppsprickning och senare höstfärgning (bladen fälls inte på juvenila bokar) innebär ökad risk för vårfroster resp. tidiga höstfroster. Därför sänker detta frökällans härdighet något jämfört med FK GOTTÅSA E.

Det har inte gjorts någon längre försöksodling, vilket naturligtvis hade gett säkrare resultat. Försöket har ändå på ett tydligt sätt visat skillnaderna i växtrytm mellan de två populationerna och det är känt vad detta har för betydelse, varför det inte är svårt att dra den slutsats som gjorts.

Eftersom det finns en skillnad i växtrytm bör det vid E-märkning anges en lägre zon för FK HALLANDSÅS. Därför har zonangivelsen satts till 1-3(4) jämfört med 1-4(5) för FK GOTTAÅSA E.

Erfarenheter från produktion

Vid produktion av ungplantor går det inte i detta tidiga skede att se någon skillnad i växtsätt och utveckling hos FK HALLANDSÅS jämfört med FK GOTTAÅSA E.

Plantor säljs som mindre häckplantor eller som större exemplar, färdig häck. Inte heller vid produktion av större exemplar har det noterats några skillnader mellan de två frökällorna. För trädproduktion används främst FK GOTTAÅSA.

Bok kan vara svår att odla i kruka, utvecklas bättre på friland.

Växtbeskrivning

Bok är ett träd med kraftig växt, mäktig bred krona och slät grå bark. Botanisk beskrivning finns tillgänglig, men medtas ej då växten är allmänt väl känd.

Det finns ingen erfarenhet av frökällan som användning till träd. Här får man förlita sig på att studera de träd som växer i beståndet. FK HALLANDSÅS är främst avsedd för häckplantor men att odla fram fina träd är troligen inte några problem. Vid produktion av träd bör dock den mer välkända FK GOTTAÅSA E prioriteras som utgångsmaterial.

Växtplats

Sol-halvskugga. Utvecklas allra bäst på lerjord med god fuktighet.

Användning

Generellt används bok till parkträd, som landskapsväxt och till häckar. Denna frökälla rekommenderas främst för användning som häck (se ovan).

Förökning

Förökas med frö som insamlas av E-planta ek. förening. Frökod FSN-1.

Marknadsföring

FK HALLANDSÅS utgör ett komplement till FK GOTTAÅSA E då det ofta är brist på ollon från denna. Eftersom de har olika zonangivelse måste de hållas isär i odling och marknadsföras med sina respektive namn.

Källor

Sammanställning av information 2016 av Gunnel Holm, E-planta ek. förening efter kontakt med Tomas Lagerström, Gröna Råd AB

Nils Andersen, Splendor Plant

Henrik Strömblad, Ranviks Trädgård